

MAGYAR NÖVÉNYTANI LAPOK

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KANITZ ÁGOST.

V. ÉVF. 50. SZ.

1881. FEBRUÁR.

MINDEN JOG FENNTARTÁTIK.

TARTALOM. Specimen phycologiae Aequatoriensis, auctore J. SCHAAERSCHMIDT. — Könyvismertetések: J. RENAULT Cours de Botanique fossile I. E. WARMING Kyselsyredannelser hos Podostemonaceae. L. K. ROSENINGH Anatomisk Undersøgelse af Vegetationsorgane hos Salvadoria. E. v. LINDEMANN Uebersicht der bisher in Bessarabien aufgefundenen Spermatophyten. É. MARCHAL Notice sur les Hédéracées récoltées par Ed. André. H. MÜLLER Alpenblumen ihre Befruchtung durch Insecten und ihre Anpassung. J. BÖHM Ueber die Ursache des Absterbens der Götterbäume. L. HOLZ Um und durch Spanien. É. MARCHAL Organisation des Écoles de Botanique. — Irodalmi hírek. — Halálozás.

MELLÉKLET: A. KANITZ Plantae Romaniae hucusque cognitae. p. 205--220.

SPECIMEN PHYCOLOGIAE AQUATORIENSIS.

auctore

JULIO SCHAAERSCHMIDT.

Eminentissimus ac reverendissimus Dominus Dr. LUDOVICUS DE HAYNALD S. R. E. Cardinalis et Archiepiscopus Colonicus ex suo herbario ditissimo, cui novissime larga collectio R. P. SODIRO S. J. incorporata est, misit nonnullas a memorato SODIRO in Aequatoria (Ecuador) collectas plantas aquaticas determinandas clarissimo Prof. Dr. A. KANITZ.

Ad nonnullas *Trapas* et *Myriophylla* pauca adhaerebant fragmenta algarum, quas cl. Professor mihi tradidit ut in R. Sc. Univ. Instituto botanico earum inquirerem nomina.

Plantarum aquaticarum patria ut sequitur: mons vulcan. Antisana (usque ad 4070 m. alt.), fl. Guayaquil, lacus S. Pauli (2700 m. alt.), Rio S. Pedro en el V. de Chillo, et Tocunga.

Extra subsidia litteraria iam nota et collectiones botanicas in Enumeratione frequentius laudatas cl. Professoris e gratia etiam cl. J. D. MÖLLERII summe artificiosa col-

lectione *Bacillariacearum* 400 species in una vitri lamella elegantissime disposita „Diatomeen-typenplatte“ dicta utebar et determinationibus hac supellectili confectis M. siglam adposui.

Chroococcaceae.

1. *Chroococcus turgidus* (Kütz.) Näg. Kütz. tab. phyc. I. t. 6. f. I. In aquis stagnantibus pr. Tocunga.

Nostocaceae.

2. *Spermosira litorea* Kütz. tab. phyc. I. t. 100. f. III. In aquis stagnantibus ad plantas aquaticas pr. Tocunga.
3. *Cylindrospermum licheniforme* (Bory) Kütz., Nordst. et Wittb. alg. scand. fasc. VI. 277. Ibidem.
4. *Nostoc minutissimum* Kütz. tab. phyc. II. t. 1. f. I. Ibidem ad folia plant. aquat.

Bacillariaceae.

5. *Gomphonema constrictum* Ehrenb.
Aequatoriense n. v. (an n. sp.?)
gracilis, valvis supra et infra mediam partem oblongis plus minus constrictis, apice superiore subdepresso truncato-rotundatis, e medio deorsum oblongo-cuneatis, maxime affinis *G. subtili* Ehrenb., sed diff. striis densioribus.
In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
6. *G. mexicanum* Grun. Van Heurck diat. belg. t. XXIV. f. 3. In lacu S. Pauli.
7. *G. gracile* Ehrenb. Van Heurck diat. belg. t. XXIV. f. 12—13. non *G. dichotomum* Kütz. ut cl. Rabenh. flora europ. alg. I. p. 285. indicat. In fl. Guayaquil.
8. *G. parvulum* (Kütz.) Rabenh. Van Heurck diat. belg. t. XXV. f. 9. In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
9. *G. Kanitsii* n. sp.
E minoribus, valvis breviclavato-rhomboideis, apice superiore late rotundatis, apice inferiore cuneato-attenuatis conico-rotundatis, nodulo centrali rotundato, striis gracillimis circa 125 in 100 μ , lineam mediam attingentibus, subradiantibus; a latere late cuneatis, apicibus obtuso-rotundatis.

Long. 28 μ .

Lat. in medio 10 μ .

Differt a *G. arctico* GRUN. (VAN HEURCK l. c. t. XXV. f. 30.) valvis apice superiore late rotundatis, ut in *G. olivaceo* EHRENB. (VAN HEURCK l. c. t. XXV. f. c.), etiam in medio turgidis.

In aquis stagnantibus pr. Tocunga.

10. *Cymbella parva* (W. SMITH) KIRCHN. VAN HEURCK diat. belg. t. II. f. 14. In lacu S. Pauli.
11. *Amphora affinis* KÜTZ. VAN HEURCK diat. belg. t. I. f. 2. In fl. Rio S. Pedro en el V. de Chillo.
12. *Epithemia gibba* (EHRENB.) KÜTZ. non SMITHI cuius fig. in brit. diat. t. I. f. 13. *E. ventricosa* KÜTZ. In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
β parallela GRUN. ZBG. XII. (1862) t. VII. f. 7. In aquis fluentibus m. Antisana.

13. *E. ventricosa* KÜTZ.

E. mediocris, valvis linearibus centro et sub polis gibboso-inflatis, medio incisus, vel linearibus sed multo latioribus, medio valde sub polis leniter inflatis, vel ellipticis medio gibboso convexis ad polos valde attenuato-subacuminatis; apicibus obtuso-rotundatis, — depressis, costis parallelis circa 50--60 in 100 μ .

subparallela n. v. major, linearis, valvis subparallelibus, centro incisus, medio et infra apicibus haud inflatis.

Long. 170 μ .

Lat. 25 μ .

genuina (GRUN.) M. *mediocris*, valvis linearibus medio et sub polis gibboso-inflatis.

Long. 86 μ .

Lat. 17 μ .

tumida n. v. *mediocris*, valvis medio evidenter gibboso convexis sub apicibus haud inflatis, latioribus ut γ .

Long. 45 μ .

Lat. 20 μ .

gibbosa n. v. *mediocris* valvis centro valde gibboso-convexis ad polos valde attenuatis, subacuminatis.

Long. 53 μ .

Lat. 23 μ .

Habitant in aquis stagnantibus pr. Tocunga.

14. *E. Zebra* (EHRENB.) KÜTZ. M. In aquis stagnantibus pr. Tocunga, in fl. Rio S. Pedro en el V. de Chillo.

15. *E. ocellata* (EHRENB.) KÜTZ. SMITH brit. diat. t. I. f. 6., nostra 6—7 costis validis. In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
16. *Achnanthes subsessilis* KÜTZ. VAN HEURCK diat. belg. t. XXVI. f. 21—24. Ad *Trapam* in fl. Guayaquil.
17. *A. inflata* GRUN. M. ibidem.
18. *A. lanceolata* (BRÉB.) GRUN. In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
19. *A. Haynaldii* n. sp.

A. minuta, solitaria vel 2—3 in fascias conjuncta, lateribus anguste linearibus, leniter genuflexis; valvis oblongo-ellipticis apicibus rotundatis, vel elliptico-lanceolatis sub polis leniter constrictis, medio inflatis, — vel cymbiformibus, medio valde tumidis, ventricosis, utroque fine porrectis, apicibus obsolete capitatis, rotundatis; nodulo centrali valvae inferioris lateraliter dilatato duam fasciam semitransversalem Vformem referente, linea media recta, striis transversis subradiantibus distinctis, subtilibus circa 140 in 100 μ .

vulgaris n. v. valvis cymbiformibus, medio valde tumido-ventricosis, utroque fine porrectis, apicibus obsolete capitatis, rotundatis, cet. u. s.

Long. 27 μ .

Lat. in medio 9—10 μ .

β *elliptico-lanceolata* n. v. valvis elliptico-lanceolatis, sub polis leniter constrictis, medio inflatis.

Long. 22 μ .

Lat. 8 μ .

γ *oblongo-elliptica* n. v. valvis oblongo-ellipticis, apicibus rotundatis.

Long. 9 μ .

Lat. 5 μ .

In fluentibus m. Antisana.

20. *Campyloneis Grevillei* (W. SMITH) GRUN. VAN HEURCK diat. belg. t. XXVIII. f. 9. Ad *Trapam* in fl. Guayaquil.
21. *Cocconeis Placentula* EHRENB. VAN HEURCK diat. belg. t. XXX. f. 27. In aquis stagnantibus pr. Tocunga, abundanter; in fl. Rio S. Pedro en el V. de Chillo.
22. *Navicula vulpina* KÜTZ. VAN HEURCK diat. belg. t. VII. f. 18. In lacu Si Pauli.

23. *N. radiosa* (Kütz.) Rabenh. Van Heurck diat. belg. t. VII. f. 20. ibidem.
24. *N. elliptica* Kütz. Van Heurck diat. belg. t. X. f. 11. In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
25. *N. lanceolata* Kütz. Van Heurck diat. belg. t. VIII. f. 16. In fl. Rio S. Pedro en el V. de Chillo.
26. *Neidium affine* (Ehrenb.) Pfitz. Van Heurck diat. belg. t. XIII. f. 4. In lacu S. Pauli.
27. *Pinnularia viridis* (Ehrenb.) W. Smith brit. diat. t. XVIII. f. 163. In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
28. *P. major* (Ehrenb.) Rabenh. Smith brit. diat. t. XVIII. f. 162. Ibidem.
29. *P. Sodiroi* n. sp.
P. magna, gracilis, valde elongata, valvis medio et apicibus evidenter tumidis, polos versus parum lanceolato-acutatis, nodulo centrali terminalibusque validissimis, rotundatis, costis validis medio radiantibus, apice versus divergentibus a linea longitudinali flexuosa valde distantibus, valvae diametr. quartam partem fere aequantibus, circa 70—73 in 100 μ ; — (fragm.) a latere, membrana connectiva
 Long. 215 μ .
 Latit. in medio 30 μ .
 Differt a *P. majore* (Ehrenb.) Rabenh. valvis gracillimis evidenter tumidis, apicibus lanceolato-acutatis et costis linea longitudinali valde distantibus; et a *P. Rabenhorstii* Ralps valvis etiam lanceolato-acutatis, costis non interruptis, — linea longitudinali flexuosa.
 In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
30. *P. Brébissonii* (Kütz.) Rabenh.
incisa n. v. ut v. *subproducta* Grun. (Van Heurck l. c. t. V. f. 9.) sed medio leviter constricta. In fl. Rio S. Pedro en el V. de Chillo.
31. *P. borealis* Ehrenb. Van Heurck diat. belg. t. VI. f. 3. forma minor. In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
32. *P. divergens* W. Smith, M. In lacu S. Pauli.
33. *Stauroneis gracilis* Ehrenb. Smith brit. diat. t. XIX. f. 186. Ibidem.
34. *S. pulchella* W. Smith brit. diat. t. XIX. f. 194. Ad *Trapan* in fl. Guayaquil.

35. *Pleurosigma scalproides* RABENH. VAN HEURCK diat. belg. t. XXI. f. 1. Ibidem.
36. *Schizonema Haynaldii* n. sp.
 Valvis oblongo lanceolatis, utroque polo rotundato-acutatis, nodulo centrali distincto oblongo, striis validissimis, subradiantibus, terminalibus densioribus, lineam mediam attingentibus, circa 52—57 in 100 μ .
 Long. 72 μ .
 Lat. 14 μ .
 Differt a *S. neglecto* THW. (VAN HEURCK l. c. t. XV. f. 37.) apicibus rotundato-acutatis, et striis paucioribus, et a *S. Smithii* C. AG. (VAN HEURCK l. c. t. XV. f. 33.) apicibus, et striis etiam paucioribus.
37. *Eunotia Arcus* EHRENB. SMITH brit. diat. t. XXXIII. f. 283. In aquis stagnantibus pr. Tocunga, in lacu S. Pauli in fluentibus m. Antisana.
38. *Himantidium gracile* (EHRENB.) GRUN. SMITH brit. diat. t. XXXIII. f. 285. In fluentibus m. Antisana.
39. *Hantzschia Amphioxys* (EHRENB.) GRUN. SMITH brit. diat. t. XIII. f. 105. In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
40. *Nitzschia minutissima* W. SMITH brit. diat. t. XIII. f. 107. In fl. Rio Pedro en el V. de Chillo.
41. *Homoeocladia sigmoidea* W. SMITH brit. diat. t. LV. f. 349. In aquis fluentibus m. Antisana.
42. *Odontidium hiemale* KÜTZ.
 γ *mesodon* KÜTZ. SMITH brit. diat. t. XXXIV. f. 258. Ibidem.
43. *Synedra Ulna* (NITZSCH) EHRENB. forma lateribus hinc et inde irregulariter curvatis. In aquis stagnantibus pr. Tocunga, in fl. Rio S. Pedro en el V. de Chillo, in lacu S. Pauli.
44. *S. amphicephala* KÜTZ. RABENH. süSSW. diat. t. IV. f. 28. et β *sigmoidea* n. v. lateribus exacte sigmoideo-curvatis. In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
45. *S. radians* KÜTZ. GRUN. ZBG. XII. (1862) t. V. f. 21. et forma valvis irregulariter præcipue versus polos undulatis. Ibidem.
46. *S. mesolepta* KÜTZ. RABENH. süSSW. diat. t. V. f. 7. Ibidem.
47. *Fragilaria virescens* RALFS. SMITH brit. diat. t. XXXV. f. 297. Ibidem.
48. *Odontodiscus eccentricus* EHRENB. SMITH brit. diat. t. III. f. 38. M. Ad *Trapam* in fl. Guayaquil.

49. *Coccinodiscus radiatus* EHRENB. M. SMITH brit. diat. t. III. f. 37. Ibidem.
 50. *C. minor* EHRENB. SMITH brit. diat. t. III. f. 36. Ibidem.
 51. *Actinoptychus Halionyx* GRUN. M. Ibidem.
 52. *A. undulatus* EHRENB. SMITH brit. diat. t. V. f. 43. et forma minor. Ibidem.
 53. *Discoplea sinensis* EHRENB. M. In lacu S. Pauli.
 54. *Melosira distans* (EHRENB.) KÜTZ. BRUN diat. des alpes t. I. f. 3. et forma cellululis valde elongatis. In aquis stagnantibus pr. Tocunga, in lacu S. Pauli.
 55. *M. sulcata* (EHRENB.) KÜTZ.? M. Ad *Trapam* in fl. Guayaquil.

Desmidiaceae.

56. *Cosmarium* sp.? In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
Desmidiacearum nonnullarum solum zygosporae. Ibidem.

Zygnemaceae.

57. *Spirogyra orthospira* NÄG. PETIT *Spirogyra* t. X. f. 4—5?
 In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
 58. *S. setiformis* ROTH, PETIT *Spirogyra* t. XI. f. 1—2.? Ibidem.
 59. *Zygnema stellinum* (C. Ag.) KIRCHN. KÜTZ. tab. phyc. V. t. 17. f. II. Ibidem.

Protoceceae.

60. *Scenedesmus quadricauda* (TURP.) BRÉB. (em.)
 Cellulis oblongo-cylindricis, utroque polo obtuso-rotundatis vel compressis, 2—4—8 arctissime conjunctis ordine simplici recto, aut duplici alternante, rectis vel extimis leniter curvatis, omnibus inermibus vel diversis modis aculeis armatis.
 var. *ecornis* (EHRENB.) RALFS brit. desm. t. XXXI. f. 12. h—i.¹ „all cells similar without bristles“ p. 190. In aquis stagnantibus pr. Tocunga.

¹ *Sc. quadricaudae* (nomen ut etiam *S. caudatum* COERDA certe non aptissimum) varietates hoc modo dispono:

α *ecornis* (EHRENB.) RALFS, brit. desm. t. XXXI. f. 12. h—i p. 190.

β *vulgaris* (= α. *typicus* KIRCHN. Schles. Alg. p. 98.)

γ *setosus* KIRCHN. l. c. p. 98.

δ *horridus* KIRCHN. l. c. p. 98.

ε *abundans* KIRCHN. l. c. p. 98 (β RALFS absque nom.)

ζ *perabundans* n. v. (cf. MNL. IV. p. 136.)

Ulotrichaceae.

61. *Conferva affinis* Kürz. tab. phyc. III. t. 42. f. VII. In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
 62. *C. bombycina* C. Ac. Kürz. tab. phyc. III. t. 46. f. I. ibidem.

Cladophoraceae.

63. *Cladophora* sp.? In aquis stagnantibus pr. Tocunga.

Oedogoniaceae.

64. *Oedogonium tenellum* Kürz. tab. phyc. III. t. 33. f. IX. In aquis stagnantibus pr. Tocunga.
 65. *Oe. Braunii* Kürz. tab. phyc. III. t. 36. f. III. Ibidem.

KÖNYVISMERTETÉSEK:

Cours de Botanique fossile fait au Museum d'histoire naturelle par M. B. RENAULT Aide-naturaliste etc. Première Année. *Cycadées, Zamiiées, Cycadoxylées, Cordaitées, Poroxylées, Sigillariées, Stigmariées*. Avec 22 planches lithographiées. Paris G. Masson 1881. 8 innum., 185 num., 44 innum. pp. 8.

11] A munka beosztásáról legjobb tájékozást nyújt tartalma, ez a következő: Notions préliminaires. Objet de la Botanique fossile p. 1—7, Loi de concordance des espèces p. 7—8, Loi de l'extinction des espèces p. 8—12, Différentes modes de conservation des plantes fossiles p. 13—14, A l'état de lignites et de houille p. 14—16, A l'état d'empreintes p. 16—18, Fossilisation par incrustation p. 18—19, Fossilisation par pénétration et moulage interne des tissus p. 19—28. Récolte et préparation des échantillons p. 28—32. Chap. I. Organisation générale des *Cycadées* p. 33—41. Chap. II. Classification des *Diploxyllées* p. 42—43. i. fam. *Cycadées, Cycadites* p. 44—48. Chap. III. ii. fam. *Zamiiées* p. 49—50. Pétiotes et écailles gemmaires p. 50—51. Frondes p. 51—56. Inflorescences p. 56—58. Chap. IV. *Otozamites* p. 59—60. *Podozamites* p. 61. *Stenorhachis* p. 61—62. *Pterophyllum* p. 62—63. *Glossozamites* p. 63. *Ptilophyllum* p. 63—64. *Sphenozamites* p. 64. *Noeggerathia* p. 64—65. Chap. V. Tiges de *Cycadées* fossiles p. 66. *Bolbopodium* p. 66—67. *Cylindropodium* p. 67—68. *Platylepis* p. 68—69. *Clathropodium* p. 69—71. *Fittonia* p. 71—72. Chap. VI. iii. fam. *Cycadoxylées* p. 73—74. *Cycadoxylon* p. 74—75. *Medullosa* p. 75—77. *Colpoxylon* p. 77—80. Chap. VII. iv. fam. *Cordaites* p. 81—82. Moelle p. 83. Bois p. 83—85. Écorce p. 85—86. Racines p.

87. Chap. VIII. Feuilles p. 88—93. Chap. IX. Inflorescences p. 94—95. Fleurs mâles, pollen p. 95—97. Fl. femelles p. 97—99. Chap. X. Graines p. 100—111. Affinités botanique p. 111—115. Chap. XI. *Poroxyloës* p. 116—117. *Sigillariopsis* p. 117—119. *Poroxylon Boysseti* p. 119—121. *P. Edwardsii* p. 121—123. *P. Duchartrei* p. 123—124. Chap. XII. vi. fam. *Sigillariées* p. 125—128. Classification des genres de *Sigillaires* p. 129. *Clathraria* p. 129—130. *Leiodermaria* p. 130—132. *Favularia* p. 132—133. *Rhytidolepis* p. 133—134. *Polleriana* p. 134—135. *Syringodendron* p. 135—136. Épis p. 137. Chap. XIII. Structure anatomique p. 138—139. Bois p. 139—141, 143—144. Écorce p. 141—143, 144—145. Feuilles p. 145. *Diploxyton* p. 145—147. *Sigillaria vascularis* p. 147—149. Affinités botaniques p. 149—151. Chap. XIV. *Stigmariées* p. 152—155. Structure anatomique des *Stigmaria* p. 155—162. Mode de croissance de *Sigillaires* p. 162—164. Conclusions générales. Au point de vue stratigraphique p. 165—170. Au point de vue de climat à différentes époques géologiques p. 171—173. Au point de vue de l'évolution organique végétale p. 173—176.

Kiselsyredannelser hos Podostemonaceae. Af EUG. WARMING [Aft. af Videnskabelige Meddelelser fra den naturhistoriske Forening i Kjøbenhavn 1881.] 5 pp. 8°.

12.] A *Podostemonaceák* bizonyos hám- és ezek alatt levő sejtjeiben előjönnek kova-concretiók, melyek a sejt közepében képződnek és azt majdnem egészen kitöltik, rendszeren csak csekély interstitiumok maradnak a sejtfa és a concretio közt. Ezen kovatestek belseje igen likacsos, sőt néha nagy üreket is tartalmaz, ellenben peripheriája homogen. Ezen kovát tartalmazó sejtek úgy szólván egy vértet képeznek, de azért igen hosszú és a rostodény-nyaláb körül elhelyezett sejtekben is előjöhethetnek. Alakjuk megfelel azon sejtekének a melyekben képződnek. W. azt hiszi, hogy ezen kovaconcretiók ellenállókká teszik ezen vizesésekben és sebes folyókban élő növényeket, amazok roncsoló hatása ellen.

Anatomisk Undersögelse af Vegetationsorgane hos *Salvadora*. Af L. KOLDERUP ROSSNINGS. Hertil Tavle V. og VI. (Aft. af Övers. over d. K. D. Vidensk. Selsk. Forhdl. 1880.) 16 pp. 8°.

13.] A *Salvadora* osztályozása mindedig bizonytalan volt, s többek között a *Cyclospemeae* mellé is helyezték. A bonctani szerkezet mutat is hasonlatosságot ezen csoport egyes alakjaival és magasabb fejlődési fokot mint a *Nyctagineak* és *Mesembrianthemumok*.

Ezen növényeknél az edények, melyek a fásajtek közé mintegy behintve vannak, az extrafascicular. cambiumból veszik eredetüket. Idősebb ágak farészében nagyszámu puhahánc csoportok vannak elszórva, de az edények mindig ezeken belül futnak végig. A *Mesembrianthemum*-nál az extrafascicular. cambium a procambium gyűrűben, közvetlen az elsődnyalábokon kívül képződik. A *Salvadoranál* az extrafascicular. cambium normalis cambium által van helyettesítve; az edények a farészben vannak elhelyezve, tekintet nélkül az ebben előjövő puhahánc csoportokra; a bólsugarak, melyek a *Nyctagineáknál* ritkák, vagy hiányzanak, itt nagy számuak. Egyes, közvetlen az epidermis alatt fekvő, sejtek nem tartalmaznak chlorophyllt, hanem krystályfészkekkel vannak telve, melyek valószínűleg mészsókból és organikus savból állanak. M. K.

Uebersicht der bisher in Bessarabien aufgefundenen Spermatophyten von Dr. EDUARD VON LINDEMANN. [Extr. Bullde la soc. imp. des natur. de Moscou I.V. (1880) p. 288—316.] Moszkva 1880. 29 pp. 8°.

14] 1876-ban L. hosszabb ideig volt ezen tartományban, hol szorgalmasan botanizált és az összes általa különösen Kisenew vidékén nyert és a másoktól is származó adatokat összegyűjtötte. Az előtünk levő füzet 740 növényfajt tartalmaz Beszarábiából; első enumeratiójához, ugyancsak L. adott (i. h. LVI. (1880) p. 180—182) egy pótléket, melyben még 34 fajt sorol fel. Egész Oroszországra nézve új növény csak egy van a *Koniga maritima* R. Br. mely a Bender mellett levő pusztá egy helyén igen gyakori.

Notice sur les Hédéracées récoltées par Éd. André, dans la Nouvelle-Grenade, l'Equateur et le Pérou, par ÉLIE MARCHAL Bruxelles 1880. 10 pp. 8°.

15] A területéről több *Oreopanax*- és *Sciadophyllum*-faj lesz felsorolva, köztük egy új, *O. Andreanum*.

Alpenblumen, ihre Befruchtung durch Insekten und ihre Anpassungen an dieselben von Dr. HERMANN MÜLLER, Oberlehrer an der Realschule I. Ordnung zu Lippstadt. Mit 173 Abbildungen in Holzschnitt. Leipzig W. Engelmann 1881. IV. 611 pp. 8°.

16] A kitűnő szerző ezen munkájával is nagy szolgálatot tett, a növénytudomány azon részének, a melylyel évek óta szerencsésen foglalkozik.

Egy érdekes bevezetésben, jellemzi a szerző a virágtanulmányozás multját és jelenét, elmondja a munka keletkezését, adja ki-rándulásainak chronologiai felsorolását, egy táblázatban az észlelt növények systematikai áttekintését, alkalmazkodási fokozatait, tenger f. m. elterjedését és a rovarlátogatásokat (1—34 l.) Böven tárgyalja a havasi növények impollinatio-berendezését és rovarok által látogatótását (35—473 l.), összefoglalja az így nyert tényeket és kiemeli azok fontosságát a virágelméletre nézve (476—544 l.), végre összehasonlítja a havasok virágait az alföldével (545—568 l.) Különbféle rovar- és növénylajstromok zárják a munkát, melyet honi botanikusainknak melegen ajánlunk. Valóban csodálatos, hogy szép hazánkban, mely pedig ilyenmő kutatásoknak igen jó talaja volna, eddigelé senki sem akadt a ki ezen irányban működött volna, pedig mily könnyű és háládatos lenne ez, oly floristákra nézve, kik vidékük minden zugát ismerik !

Ueber die Ursache des Absterbens der Götterbäume und über die Methode der Neubepflanzung der Ringstrasse in Wien von Dr. JOSEF BÖHM k. k. Professor der Botanik an der Universität und an der Hochschule für Bodenkultur in Wien. Wien 1881. Faesi & Frick. 16 pp. 8°.

17] Ujabb időben sok figyelmet fordítanak a városok utcáik és tereik befásítására és épen azért ezen kicsiny, de nagyon érdekes füzetnek bizonyoson számos olvasója fog akadni. A Bécsi Ringstrasse sok előtt ösmeretes szép *Ailantus* fái njabb időben nagy mérvben pusztultak el ; eztaz okozta, hogy a gyökerek éleny hiányban szenvedtek, mert a talaj sok vizet tartalmazott és ezen állapot több évig tart. Egészséges és jól tenyésző fákat a Ringstrassen nem lehet sohasem tenyészteni, ha nem alkalmaztatik erélyesen a községtanácsi kert-felügyelő bizottságtól javasolt drainirozási eljárás.

Um und durch Spanien. Reiseskizzen gesammelt auf einer im Jahre 1879 nach Spanien ausgeführten Reise von LUDWIG HOLZ. Wien Hartleben 1881. 121. pp. 8°.

18] Az írő, mint praeparator kísérte koronahercegünket Spanyolországba és így a munkácska, mely ugyan kevés, de jellemző növénytani adatot tartalmaz, megérdemli hogy reá figyelmeztessünk.

Organisation des Écoles de Botanique destinées spécialement a l'enseignement par ÉLIE MARCHAL etc. Bruxelles 1880. 11. pp. 8°.

19] A növénykertek szervezése és különösen az azokban tenyészendő növények és azok systematikai elhelyezése tárgyalatik némileg Belga nézponból.

IRODALMI HIREK.

A Genfben megjelenő Archives des scienc. nat. de Genève 1881 febr. füzete, ALPH. DE CANDOLLE-tól a következő közleményt hozza lapunkról: KANITZ. Magyar növénytani lapok: Nous voyons commencer en 1881 le quatrième volume du journal mensuel de botanique en langue magyare, soit hongroise, publié par M. AUGUSTE KANITZ, professeur à l'Université de Kolosvár ou Klausenbourg. C'est un événement dans l'histoire de la Hongrie et un indice de la diffusion croissante des études spéciales en Europe. Sans doute, le but principal de la publication est de faire connaître aux Hongrois les découvertes botaniques faites hors de leur pays, mais nous remarquons çà et là des articles, en latin ou en français, qui sont à la portée des botanistes étrangers et qui contribueront au progrès général de la science. Ce sont, par exemple, une lettre de Dodoens à de l'Écluse (vol. II. p. 33), un résumé du genre *Gladiolus*, par M. JANKA (vol. III. p. 129), un article de M. TÖMÖSVÁRY, Bacillarieae in Dacia observatae (ib., p. 145), et surtout deux flores abrégées en latin, données sous forme d'annexes. L'une est le *Catalogus Cormophytorum et Anthophytorum Serbiae, Bosniae, Hercegovinae, montis Scodri, Albaniae*, par M. M. P. ASCHERSON et A. KANITZ, 108 pages, 1877, contenant la distribution des espèces dans chacune des provinces indiquées; l'autre, un Catalogue des plantes de la Roumanie, 188 pages par M. KANITZ. Ces deux ouvrages rentrent dans la catégorie des statistiques végétales que M. Watson désigne sous le nom de Cybele, et dont lui-même et Fries ont donné d'excellents modèles.

HALÁLOZÁSOK.

JOHANNA LÜDERS szül. DE BOOR, P. LÜDERS Etatsrath neje * Hamburgb. 1811. okt. 21. † Badenweilerb. (Baden nagyh.) 1880. jul. 18. L. sokat foglalkozott növénytannal, a mikroskoppal jól tudott bánni, ezen a téren útmutatója HENSEN az élettan tanára Kielben volt. Értekezései: Einige Bemerkungen über *Diatomeen*-Cysten und *Diatomeen*-Schwärmosporen Bot. Zeitg. XVIII. (1860) p. 377—380. — Die unterirdische Saamenbildung der *Oxalis Acetosella* L. Berichte des naturw. Vereins des Harzes zu Blankenburg 1861—1862 p. 5—6. — Beobachtungen über die Organisation, Theilung und Copulation der *Diatomeen* BZ. XX. (1862) p. 41—43, 49—52, 57—61, 65—69. — Ueber Abstammung und Entwicklung des *Bacterium Termo* DUJ. *Vibrio lineola* ENKENB. l. c. XXIV. (1866) p. 33—39, 41—46. M. Schultze's Arch. f. mikr. Anat. III. (1867) p. 317—341. — Becses gyűjteményét és könyvtárát a Kieli tud. egyetem növénytani intézetének hagyományozta. (BZ.)